

طراحی مدلی جهت قراردادهای ساخت در حوزه نفت و گاز با توجه به اصول اخلاق زیست محیطی

۱. علی رحیمی^۱، دکتر آرش سیاری^{۲*}، دکتر هیرش سلطان پناه^۳، دکتر سالار منیعی^۲
دانشجوی دکتری مهندسی عمران، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج.
۲. گروه مهندسی عمران دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج.
۳. گروه مهندسی صنایع، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج.
(تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۶، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۰۶)

چکیده

زمینه: کشور ایران از تعداد زیادی ذخایر بزرگ نفت و گاز مشترک با کشورهایمانند عراق، امارت و عمان بهره مند است که جهت توسعه و بهره برداری از این میادین مشترک، نیازمند عقد قراردادهایی برای اکتشاف، توسعه و تولید در این میادین هستیم. این پژوهش، به دنبال طراحی مدل موفق و اقتصادی جهت قراردادهای ساخت در حوزه نفت و گاز در میادین مشترک و مرزی است که در آنها بر اصول اخلاق زیست محیطی نیز توجه ویژه شده باشد.

روش: پژوهش حاضر بر اساس هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، از نوع تحقیقات کیفی می‌باشد. جامعه آماری خبرگان قراردادهای ساخت در حوزه نفت و گاز ایران بود که با روش نظری و هدفمند (گلوله برفی) ۳۵ نفر از آنها به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختار یافته بوده و و تحلیل داده‌ها با تکنیک تحلیل تم انجام شد.

یافته‌ها: ۳۵ شاخص در قالب ۶ مؤلفه (اقتصادی، قانونی، سیاسی و بین المللی، اخلاق زیست محیطی، فنی و نیروی انسانی) به عنوان عوامل موثر در قراردادهای ساخت در میادین مشترک طبقه بندی و مدل تحقیق تنظیم شد.

نتیجه گیری: نتایج تحقیق نشان داد که برای صیانت از مخازن نفت و گاز کشور می‌بایست در قراردادهای ساخت ضمن در نظر گرفتن مؤلفه های سیاسی و بین المللی، اقتصادی، قانونی، فنی و نیروی انسانی، منافع ملی و نیازهای نسل آینده مورد توجه قرار گیرد و اهمیت اخلاق زیست محیطی در قراردادها لحاظ گردد.

کلیدواژه‌گان: اخلاق زیست محیطی، قرارداد ساخت، حوزه نفت و گاز

سر آغاز

در خصوص یکپارچه سازی میادین^۲ مذکور (اتحاد) اقدامی انجام نشده و در صورت انجام یکپارچه سازی میادین مشترک با این کشورها زمان بهره برداری و میزان هزینه های تولید کاهش یافته و کیفیت اجرای کار و قدرت سرمایه گذاری و تامین امنیت میدان افزایش می‌یابد. بخاطر یکپارچه سازی، صیانت از میدان و دیتاهای مربوطه انجام شده و به بهترین نحو ممکن عملیات اکتشاف، بهره برداری و فروش محصول انجام می‌گردد که نیازمند عقد قراردادهای مختلف با سرمایه گذاران داخلی و خارجی است. چهار ویژگی مطلوب در قراردادهای نفت و گاز شامل: حاکمیت و مالکیت بر منابع نفت و گاز، رعایت حقوق و منافع

کشور ایران با داشتن ذخایر عظیم نفت و گاز از نظر میزان تولید مجموع نفت و گاز در رتبه سوم جهان قرار داشته که ضمن استفاده بهینه از این فرصت کم نظیر بایستی در حفظ و صیانت از آن نهایت تلاش را به عمل آورد. صنعت نفت و گاز^۱ با توجه به پیچیدگی و نیاز به سرمایه گذاری کلان در آن دارای شرایط خاصی است که قابل مقایسه با سایر بخش‌های صنعت نیست (۱). کشور ایران در مناطقی از جمله خلیج فارس، دریای خزر و غرب کشور دارای میادین مشترک نفت و گاز با کشورهای کویت، قطر، عربستان، امارت متحده عربی، آذربایجان، ترکمنستان و عراق هست که تا کنون

اجرائی با سرمایه گذار بوده و ضرری کمتری از این بابت متوجه کارفرما می شود، اشاره کرد (۵).

قراردادهای نفتی ایران IPC: از جمله نقاط قوت قراردادهای نفتی ایران IPC^۷، می توان به عدم لحاظ کردن جریمه در صورت آسیب به مخزن و از دست رفتن تولید اولیه میدان، معافیت مالیاتی شرکت خارجی و شریک ایرانی آن کنسرسیوم، نادیده گرفتن چگونگی و روش اصولی انتقال فناوری در الگوی پیشنهادی، تسلط شرکت های خارجی بر منابع نفتی و گازی و نقص حاکمیت ملی، اصرار و همیشگی کردن خام فروشی، شرکت عملیاتی مشترک؛ موضوعی فسادبرانگیز و قانونی کردن رانت و موضوعی پرابهام، عدم وجود ساز و کار جریمه طرف خارجی در صورت عدم ایفای تعهدات، عدم توجه به توسعه یکپارچه در میداین مشترک با دیگر کشورها، ارائه یک مدل واحد برای توسعه همه میداین مشترک و غیرمشترک کشور، بلند مدت بودن قرارداد و احتمال تضعیف توان داخلی و ذوب شدن نیروهای داخلی در بین شرکت های خارجی و رفتن متخصصان ایرانی به این شرکت ها و از جمله نقاط ضعف این قراردادها می توان به وابستگی پرداخت حق الزحمه پیمانکار به میزان تولید از میدان، کاهش نقش نظارتی کارفرما، انعطاف پذیری بالای قرارداد، تحقق تولید صیانتی و بیشینه بازایافت از مخزن، تحقق تولید حداکثری و بر اساس قرارداد IPC، شرکت خارجی ضمن کشف نفت، بهره برداری، توسعه میدان و استخراج کردن، مراقبت های لازم را بر عهده گرفته و در آن شریک می شود، اشاره کرد (۶).

قراردادهای روش EPC: از جمله نقاط قوت قراردادهای روش EPC مهندسی، خرید و ساخت، می توان به امکان شکایات و عدم پابندی به تعهد توسط پیمانکار^۸ و از جمله نقاط ضعف این قراردادها می توان به سرعت بسیار زیاد کار، کاهش مسولیت های کارفرما و کاهش قیمت تمام شده پروژه اشاره کرد (۷).

قراردادهای امتیازی: از جمله نقاط قوت قراردادهای امتیازی، می توان به مالکیت کامل شرکت عامل بر مخازن و تولید، حاکمیت شرکت عامل بر کلیه عملیات شامل اکتشاف، بهره برداری، بازاریابی، انتقال تکنولوژی میسر نیست، منافع کشور میزبان محدود به بهره مالکانه و مالیات است و مدت نسبتاً طولانی و از جمله نقاط ضعف این قراردادها می توان به خطر پذیری اکتشاف و عملیات اجرایی با سرمایه گذار بوده و ضرری از این بابت متوجه کارفرما نمی شود، مناسب برای مناطق اثبات نشده نفتی، مناسب برای مناطق صعب الوصول مانند دریاهای عمیق و برقراری حق حاکمیت و مالکیت دولت اشاره کرد (۸).

قراردادهای سرمایه گذاری مستقیم یا فاینانس^۹: از جمله نقاط قوت قراردادهای سرمایه گذاری مستقیم یا فاینانس، می توان به عدم تعهد تسهیلات دهنده برای به ثمر رسیدن طرح، در صورت بروز تاخیر در بهره برداری از پروژه به صرفه نمی باشد و هزینه غیر متعارف بیمه بخاطر ریسک بالای سرمایه گذاری و از جمله نقاط ضعف این قراردادها می توان به تامین مالی با تعهد محدود و یا بدون تعهد بوده و بازپرداخت تسهیلات از محل درآمد پروژه می باشد، نرخ بازدهی پروژه های نفت و

ملی در جریان عملیات نفت و گاز، انتقال دانش و مهارت های فنی مناسب و افزایش سهم دولت از عایدات نفت و گاز مهم و مد نظر همه کشورهای دارای نفت و گاز می باشد.

انواع قراردادهای نفتی در ایران عبارتند از: قراردادهای مشارکتی^۳: در قراردادهای مشارکتی، تولید یا سود بین دولت میزبان و شرکت پیمانکار تقسیم می گردد. یعنی پرداخت هزینه ها از تولید یا سود صورت می پذیرد. این گونه قراردادها در اندونزی رایج میباشد. قراردادهای مشارکت در سرمایه گذاری را نیز می توان نوع پیشرفته قراردادهای مشارکتی در تولید به شمار آورد (۲).

قراردادهای مشارکت در تولید: از جمله نقاط قوت قراردادهای مشارکت در تولید، می توان به مالکیت شرکت عامل بر بخشی از مخازن و بر بخشی از تولید، حاکمیت شرکت عامل بر کلیه عملیات اکتشاف، بهره برداری، بازاریابی، امکان انتقال تکنولوژی نرم افزاری به صورت بطنی و با گذشت زمان ایجاد می شود، بخشی از تولید، طبق قرارداد، نصیب شرکت عامل می شود و مالیات هم وجود دارد و از جمله نقاط ضعف این قراردادها می توان به خطر پذیری اکتشاف مشترک و عملیات اجرایی با سرمایه گذار و مشارکت کننده می باشد، در صورت بروز بحران و خسارت به سرمایه گذار میدان نفتی به بهره برداری نمی رسد و تولید با مشکل مواجه می گردد، ریسک پیش از تولید در قراردادها و امکان انتقال تکنولوژی و دانش فنی اشاره کرد (۳). قرارداد مشارکت در سرمایه گذاری: از جمله نقاط قوت قراردادهای مشارکت در سرمایه گذاری^۴، می توان به مالکیت شرکت عامل بر بخشی از مخازن و تولید بسته به نسبت سرمایه گذاری از طریق یک کمیته مشترک صورت می گیرد، اشاره نمود که قابل تغییر بر اساس موافقت نامه عملیاتی، انتقال تکنولوژی نرم افزاری به کندی صورت می گیرد و سرعت آن وابسته به موافقت نامه عملیاتی است، بخشی از تولید بر طبق قرارداد متعلق به شرکت عامل است و مالیات هم پرداخت می کند و از جمله نقاط ضعف این قراردادها می توان به خطر پذیری اکتشاف مشترک و عملیات اجرایی با سرمایه گذار بوده و ضرری کمتری از این بابت متوجه کارفرما می شود، اشاره کرد (۴).

قراردادهای خدماتی^۵ بیع متقابل: از جمله نقاط قوت قراردادهای بیع متقابل^۶، می توان به کوتاه مدت بودن دوره قرارداد، وابستگی پرداخت حق الزحمه پیمانکار به هزینه های سرمایه ای، نظارت ضعیف کارفرما بر عملکرد پیمانکاران، انعطاف پایین قرارداد، حق مالکیت متعلق به کشور میزبان می باشد، کنترل عملیات، هزینه و تولید توسط دولت میزبان صورت می گیرد، در قرارداد، آموزش نیروی انسانی مورد درخواست کشور، میزبان پیش بینی شده است، پرداخت بر اساس درآمد حاصل از فروش محصول متناسب با زمان بندی پس از شروع تولید خواهد بود، مالیات هم وجود دارد و عدم تعهد پیمانکار در بهره برداری و از جمله نقاط ضعف این قراردادها می توان به قیمت کم در زمان اجرا و قیمت زیاد فروش نفت در موقع بهره برداری و خطر پذیری اکتشاف وجود ندارد چون در مورد چاههای کشف شده استفاده گردیده است و عملیات

دکتر آرش سیاری و همکاران: طراحی مدلی جهت قراردادهای ساخت در حوزه نفت و گاز با توجه به اصول اخلاقی زیست محیطی

قراردادهای ساخت در حوزه نفت و گاز در میادین مشترک و مرزی است که در آنها بر اصول اخلاقی زیست محیطی نیز توجه ویژه شده باشد.

روش

پژوهش حاضر بر اساس هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، از نوع تحقیقات کیفی می‌باشد. جامعه آماری خبرگان قراردادهای ساخت در حوزه نفت و گاز ایران بود که با روش نظری و هدفمند (گلوله برفی) ۳۵ نفر از آنها به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختار یافته بوده. در این پژوهش در اولین گام جهت شناسایی عوامل کلیدی موفقیت و عوامل کلیدی شکست قراردادهای ساخت (در حوزه نفت و گاز) با مراجعه به منابع مختلف نظیر نشریات، تحقیق‌های داخلی و خارجی در این زمینه، این شاخص‌ها استخراج گردیده است. به منظور اجماع اولیه بر روی دسته بندی صورت پذیرفته، این اطلاعات در اختیار گروه کارشناس قرار گرفته است. تعداد ۳۵ نفر از خبرگان حوزه نفت و گاز بر اساس عواملی نظیر سابقه فعالیت حرفه‌ای در زمینه امور قراردادهای، سابقه انجام تحقیق‌های علمی در این زمینه و مواردی از این دست انتخاب شده است. دیدگاه‌های خبرگان پس از جمع‌آوری به دقت مورد بررسی قرار گرفت و نظرات آنها مورد ارزیابی و جمع بندی قرار گرفت. تحلیل داده‌ها با تکنیک تحلیل تم انجام شد.

یافته‌ها

یکی از مراحل مهم هر پژوهش تجزیه و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از ابزارهای مناسب و معتبر است. زیرا استخراج نتایج بدیع و کاربردی مستلزم تحلیل صحیح و مناسب داده‌هاست. در این پژوهش پس از انجام مصاحبه، تمامی مصاحبه‌ها روی کاغذ پیاده شد، متون در جداول مربوطه که هر ردیف آن به یک داده خام اختصاص دارد، یادداشت شد. در مرحله بعد با بهره‌گیری از روش مقایسه کردن و پرسش مداوم در این مورد که این داده‌ها با چه مفهومی مشابهت بیشتری دارند؟ به داده‌های خام عناوین مفهومی دریافت می‌گردد. روش‌های تحلیل کیفی برای آشکار کردن معانی که افراد به تجربه‌هایشان می‌دهند، مناسب است. در بررسی عوامل کلیدی زمینه-ساز موفقیت و اجرای یک قرارداد را در حوزه نفت و گاز ۳۵ نفر از خبرگان گزاره‌های متعددی مطرح کردند که در جدول شماره ۱ عنوان شده است. همانطور که جدول ۱ نشان می‌دهد صاحب نظران در مصاحبه‌های ۳۵ گانه به طیف وسیعی از عوامل در پاسخ به سوال اشاره کردند به منظور جمع بندی و شناسایی مقوله‌ای اصلی (کدها) مفاهیم شناسایی شده در جدول ارائه شده است. با مقایسه مفاهیم (کدها) مختلف می‌توان زمینه‌های اشتراک بیشتری را میان آن‌ها کشف کرد که امکان طبقه بندی مفاهیم مشابه در قالب طبقه بندی‌های یکسان را فراهم خواهد ساخت. حاصل این مرحله شکل گیری مؤلفه‌ها می‌باشد.

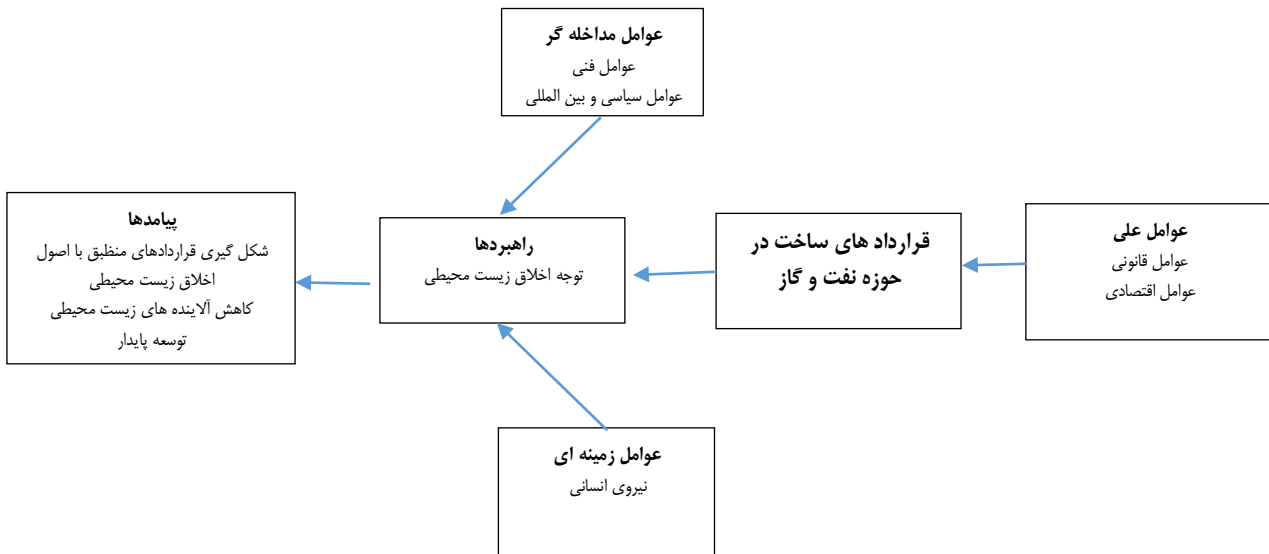
گاز کمتر از نرخ بهره تسهیلات می‌باشد لذا در این موارد فاینانس مناسب است و نرخ پایین تسهیلات و بلند مدت بودن آن، اشاره کرد (۹). قراردادهای روش ساخت، بهره برداری و واگذاری BOT: از جمله نقاط قوت قراردادهای روش ساخت، بهره برداری و واگذاری BOT، می‌توان به کاهش مشکلات دولت در زمینه استقراض خارجی، کاهش مشکلات دولت در زمینه ریسک پروژه و انتقال تکنولوژی به کشور اشاره کرد و از جمله نقاط ضعف این قراردادها می‌توان به انتقال طرح پس از تامین میزان سرمایه گذاری انجام شده، زمان بر بودن واگذاری طرح به کارفرما، وجود خطر عدم تعهدات در زمان بحران‌ها و پایین بودن کارایی طرح‌ها اشاره کرد (۱۰).

آنچه می‌بایست در تمامی قراردادهای مرتبط با نفت و گاز به آن توجه کرد توجه به منافع ملی و نیازهای نسل آینده و اخلاق زیست محیطی^{۱۱} است. وخامت و عواقب زیان بار بهره برداری بی رویه از طبیعت و محیط زیست و پیدایش انواع آلاینده‌ها، حیات انسان و سایر موجودات کره زمین را به مخاطره انداخته است و توسعه بدون برنامه ریزی همه جانبه که باعث تخریب و آلودگی محیط زیست^{۱۱} بوده، علاقمندان به محیط زیست را به مبانی نظری تعیین کننده تعامل انسان با طبیعت از جمله اخلاق سوق داده است. توجه و رعایت اصول اخلاق زیست محیطی که نظر به آرمان‌های اخلاق الهی داشته باشد و در عین حال توسعه و رونق اقتصادی را نیز در برگیرد، جدی‌تر از هر زمان دیگر است به طوریکه تبیین نظریه اخلاق زیست محیطی مناسب، از ضروریات حفاظت و بهره برداری از محیط زیست محسوب می‌گردد. محیط زیست عبارت است از هر چیزی که در اطراف ما وجود دارد که روی ما اثر می‌گذارد و نیز ما می‌توانیم روی آنها اثر بگذاریم. از منظر اسلام می‌توان به اصولی اشاره کرد که مهم ترین آنها از این قرارند: عدالت در محیط زیست^{۱۲}، آبادانی محیط زیست، مراقبت از محیط زیست و جلوگیری از تخریب و آلودگی محیط زیست، بررسی اثرات مخرب طرح‌های توسعه، مصرف بهینه^{۱۳}، بهداشت محیط^{۱۴}، ایجاد سیستم بازیافت و... با توجه به جایگاهی که صنعت نفت در جهان امروز پیدا کرده است نباید از حیطة نظارت دور شده و از صدمات آن به انسان و محیط زیست غافل بود بلکه باید به دنبال راه‌هایی برای کاهش این آسیب‌ها باشیم (۱۱). بی شک ذخایر کشور محدودند و می‌بایست نیازهای نسل آینده نیز مد نظر گرفته شود در کنار آن با توجه به اینکه استخراج ذخایر می‌تواند مسائل زیست محیطی فراوانی را به بار آورد مؤلفه‌های مرتبط با اخلاق زیست محیطی می‌بایست در تمامی قراردادهای موجود مورد تاکید قرار بگیرند و بندهای اجرایی سرسختانه برای پیمانکارانی که استانداردهای زیست محیطی را نادیده می‌گیرند لحاظ گردد. از این رو پژوهش حاضر به دنبال طراحی مدل موفق و اقتصادی جهت

جدول ۱: کدها (مفاهیم شناسایی شده) حاصل از مصاحبه با صاحب نظران (کدگذاری محوری)

کد محوری	کد گذاری باز
اقتصادی	سودآوری قرارداد
	ارزآوری بالا
	بازگشت سریع سرمایه
	اقتصادی بودن قراردادهای و حداکثر سود آوری
	انجام مهندسی معکوس و ارزش افزوده برای کشور
	انعطاف پذیری قرارداد با وضع اقتصادی بازار
	انتقال ریسک بیمه ها
قانونی	توجه به توسعه پایدار ^{۱۵}
	عدم وجود قوانین ناقص و خلاف ضوابط بین المللی و حقوقی
	وجود قوانین دقیق و به روز رسانی شده
سیاسی و بین المللی	رعایت حقوق و منافع ملی در جریان عملیات نفت و گاز
	تبدیل تحریم به فرصت
	عدم وابستگی به خارج از کشور
	رعایت اصول مالکیت و حاکمیت ملی بر منابع نفت و گاز
	رازداری و صیانت از میادین مشترک با کشورهای همسایه
اخلاق زیست محیطی	افزایش سهام شرکتهای ملی گاز ایران از عواید نفت و گاز
	ارتقاء سطح فنی و مدیریتی شرکتهای ملی نفت و گاز ایران به سطح شرکت های بین المللی
	توجه به تجدید ناپذیر بودن منابع
	صیانت از سرزمین
	شفافیت
	مدت انجام امورات تا بهره برداری از چاه های نفت و میادین گازی
فنی	توجه به استانداردسازی
	تنوع در قراردادهای و اولویت دادن به قرارداد های منطبق با اهداف زیست محیطی
	عدم تاخیر در اجرای قرارداد
	ثبات مراحل انجام کار
نیروی انسانی	تعیین داور منصف در قراردادهای و ارجاع به داوری دقیق در سریعترین زمان ممکن به طوری که خللی در ادامه کار و تکمیل آن وارد نگردد.
	اجرای دقیق قرارداد و انجام کارها مطابق آن و عدم تغییرات در قرارداد
	افزایش کیفیت اجرا
	وجود شرایط عمومی و خصوصی دقیق و شفاف
	زمانبندی دقیق اجرای قرارداد
	توجه به محیط زیست
	انتقال دانش و تجربه
نیروی انسانی	ظرفیت سازی و آموزش پرسنل و مدیران و کارشناسان
	توجه به H.S.E و حفظ سلامت پرسنل و کارکنان
	افزایش مهارتهای فنی مناسب و تربیت نیروی انسانی متخصص

۳۵ شاخص در قالب ۶ مؤلفه (اقتصادی، قانونی، سیاسی و بین المللی، اخلاق زیست محیطی، فنی و نیروی انسانی) شناسایی شد که با کدگذاری انتخابی مدل تحقیق شکل گرفت.

نگاره ۱: مدل نهایی تحقیق

بحث

نتایج تحقیق نشان داد که برای صیانت از مخازن نفت و گاز کشور می بایست در قراردادهای ساخت ضمن در نظر گرفتن مولفه های سیاسی و بین المللی، اقتصادی، قانونی، فنی و نیروی انسانی، منافع ملی و نیازهای نسل آینده مورد توجه قرار گیرد و اهمیت اخلاق زیست محیطی در قراردادها لحاظ گردد. مدل تحقیق در بردارنده ۳۵ شاخص و ۶ مولفه اصلی است و مولفه های به دست آمده با نتایج برخی پژوهش ها در حوزه قراردادهای نفتی و مسائل زیست محیطی همسو و همراستا است. (۱۲-۱۹).

بر اساس نتایج به دست آمده پیشنهادات زیر ارائه شده است:

۱. برنامه ریزی دقیق و بهتر برای بهره برداری از مخازن نفتی و گازی به ویژه در مناطق مرزی و میادین مشترک با نگاه ویژه به یکپارچه سازی و صیانت از میادین مشترک (روش یکپارچه سازی یا اتحاد)
۲. اهتمام بر جذب سرمایه گذار داخلی و خارجی
۳. برنامه ریزی و تلاش در جهت به کارگیری فناوری های نو در شناسایی میادین و ذخایر نفت و گاز
۵. جذب و به کارگیری نیروهای متخصص و متعهد و کارآمد داخلی و مسلط به امور مربوطه
۶. تقویت توانمندی های تخصصی، مدیریتی، مهارتی کارشناسان و مدیران شایسته
۸. ارتقای روش های شفافیت و صیانت از مخازن نفت و گاز
۱۰. فرهنگ سازی و ارتقای استانداردهای کیفی، ایمنی، حفظ سلامت و بهداشت و حفاظت محیط زیست در مناطق مورد اکتشاف
۱۲. حفاظت از مخزن به عنوان جزئی از منافع کشور شرکت سرمایه گذار خارجی و تحت مالکیت کشور صاحب مخزن بر عهده طرفین می باشد.

۱۳- لحاظ نمودن تمهیدات لازم در قرارداد در خصوص آسیب و آلوده

سازی محیط زیست توسط پیمانکار

۱۴- صیانت و رازداری در اولویت کاری دو طرف می باشد.

۲۱- توجه به توسعه پایدار و حفظ محیط زیست

۲۲- استفاده از فناوری به روز، کارآمد و بالاتر در میادین مشترک نفت و گاز

۲۴- استحصالی گازهای همراه نفت و قابل استفاده و کاهش انتشار گازهای آلاینده (هوای پاک)

۲۵- استفاده از تکنولوژی های جدید جهانی

۲۹- بعد از اکتشاف مخزن، قرارداد بهره برداری از آن به مدت ۳۰ سال یا بر اساس حجم و عمر مفید مخزن با شرکت سرمایه گذار با رعایت صرفه و صلاح کشور صاحب مخزن منعقد می گردد.

نتیجه گیری

مدل ارائه شده در تحقیق حاضر برای میادین مشترک و مناطق مرزی و میادین با حجم زیاد ذخیره مخزن مطلوب بوده و علاوه بر یکپارچه سازی (اتحاد) میادین نفت و گاز مشترک با دیگر کشورها از خام فروشی جلوگیری شده و با تبدیل نفت خام به محصولات با ارزش افزوده بالا باعث ایجاد ارز آوری برای کشور می شود. در این مدل صیانت از مخازن نفت و گاز و انتقال دانش و تکنولوژی و مهندسی معکوس و خودکفایی صاحب مخزن و اخلاق زیست محیطی و توجه به توسعه پایدار به خوبی دیده می شود.

ملاحظه های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون؛ سرقت ادبی، رضایت آگاهانه؛ انتشار چندگانه و ... در پژوهش حاضر مورد توجه قرار گرفته اند.

9. Bazgir Y. (2002). Selected opinions of the Supreme Court in contracts. 1st ed. Tehran: Ferdowsi Publication. (In Persian)
10. Jafari Langeroudi MJ. (1999). Civil rights course, obligations rights. 2nd ed. Iran/Tehran: Ganje Danesh Publication. (In Persian)
11. Taheri M, Alborzi M, Kiani A. (2020). Examining environmental ethical and legal principles in oil contracts. *Journal of Ethical Researches*; 11(2):159-182. doi: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23833279.1399.11.42.7.8>
12. Kayser D. (2020). Recent research in project finance—a commented bibliography. *Procedia Computer Science*; 17: 729-736. Doi: 10.1016/j.procs.2013.05.094
13. Kripa E, Xhafa H. (2020). Project finance, and projects in the energy sector in developing countries. *Economics and Finance Review*; 3(01): 1-11.
14. Ebrahimi SN, Shiryjyan M. (2014). Upstream oil and gas contracts of Islamic Republic of Iran and explanation of legal implications and requirements of new contracts. *Iranian Energy Economics*; 3(10): 1-39. (In Persian)
15. Hasanalizadeh A, Zare A, Montazer M. (2023). Legal analysis of the fiscal regime of IPC upstream contracts in the oil and gas industry in Iran. *Journal of Investment Knowledge*; 12(46): 815-830. (In Persian).
16. Fathi H, Mirabbasi SB, Poor Noori M. (2022). Governments' commitments to marine pollution: with emphasis on environmental ethics and the convention on the rights of the sea. *Ethics in Science and Technology*; 17 (2) :29-36. (In Persian). Dor: 20.1001.1.22517634.1401.17.2.5.7
17. Salimzadeh S, Shamloo S. (2022). Damages caused by oil pollution to the environment from the perspective of environmental rights and ethics. *Ethics in Science and Technology*; 17(2) :37-44. (In Persian). Dor: 20.1001.1.22517634.1401.17.2.6.8
18. Yasami M, Ghanbari M, Jamshidi B, Masoudi J. (2022). Environmental ethics: the role of renewable energy consumption in environmental protection with emphasis on creative accounting. *Ethics in Science and Technology*; 17(2): 89-98. (In Persian). Dor: 20.1001.1.22517634.1401.17.2.11.3
19. Shiravi Khozani A, Bagheri M, Tabatabaei SE. (2021). The basic conditions of upstream oil contracts for transfer to international oil companies. *International Legal Research*; 14(53): 1-21. (In Persian). Doi: 10.30495/alr.2021.683847.

واژه نامه

1. Oil and gas industry	صنعت نفت و گاز
2. Integration of fields	یکپارچه سازی میادین
3. Partnership agreement	قرارداد مشارکتی
4. Participation in investment	مشارکت در سرمایه گذاری
5. Service contract	قرارداد خدماتی
6. Buy back	بیع متقابل
7. Iran oil contract	قرارداد نفتی ایران
8. Claim	پیمانکار
9. Finance	سرمایه گذاری مستقیم
10. Environmental ethics	اخلاق زیست محیطی
11. Environmental pollution	آلودگی محیط زیست
12. Justice in the environment	عدالت در محیط زیست
13. Sustainable consumption	مصرف بهینه
14. Environmental health	بهداشت محیط
15. Sustainable development	توسعه پایدار

References

1. Mostafavi SI, Abbasi E. (2016). A survey of financing projects mechanisms in oil industry of Iran. *Financial Economics*; 10(35): 103-130. (In Persian). Dor: 20.1001.1.25383833.1395.10.35.5.3
2. Shen-Fa W, Xiao-Ping W. (2019). The rule and method of risk allocation in project finance. *Procedia Earth and Planetary Science*; 1(1): 1757-1763. Doi: 10.1016/j.proeps.2009.09.269
3. Nahreini F. (2014). The nature and effects of contract termination in Iranian law. 1st ed. Iran/Tehran: Ganje Danesh. (In Persian).
4. Hasan Beigi A. (2012). Oil, buy back and national interests. 1st ed. Iran/Tehran: Avaye Noor Publication. (In Persian).
5. Farshad Gohar N. (2016). Satiety in oil contracts in Iran. 1st ed. Iran: Institute of Economic Affairs. (In Persian)
6. Alizadeh Tabatabaei M. (2010). Termination of claim contracts by the employer in the general conditions of the contract. [M.A. thesis]. Tehran: Shahid Beheshti University. (In Persian)
7. Ghahremani N. (1992). Government contracts and their unilateral termination. [M.A. thesis]. Tehran: University of Tehran. (In Persian).
8. Ansari V. (1998). General principles of administrative contract law. 1st ed. Iran/Tehran: Lawyer Publication. (In Persian)